

DRUK Nr 758

Łomża, 15 maja 2014

PREZYDENT
MIASTA ŁOMŻA

MOPS.0711.A.10.2014

**PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ ŁOMŻY**

Wnoszę o podjęcie Uchwały w sprawie zatwierdzenia „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020”.

„Program..” jest dokumentem, który zakłada cele i kierunki działań lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu w szczególności o środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Przed przystąpieniem do jego opracowania dokonano diagnozy społeczności lokalnej w mieście z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

„Program...” został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Z up. PREZYDENTA MIASTA

Mirosława Kluczek
ZASTĘPCA PREZYDENTA MIASTA

W załączeniu:

1. Projekt Uchwały w sprawie zatwierdzenia „Programu....”
2. „Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020”
3. Opinia Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Uchwała Nr 4/2014

Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych

w Łomży

z dnia 10 kwietnia 2014 r.

Na podstawie art. 44 b ust. 1 i 2 pkt 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123 poz. 776 z późn. zm.) oraz § 6 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 r. w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 560)

**Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych
w Łomży**

postanawia:

w sprawie zaopiniowania „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 - 2020”

wydać opinię pozytywną .

Uzasadnienie

Po zapoznaniu się z wnioskiem Dyrektora MOPS w Łomży w sprawie zaopiniowania „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014 – 2020, Powiatowa Społeczna Rada zaopiniowała pozytywnie program, ale z pewnymi uwagami:

- brak konkretnych terminów realizacji poszczególnych zadań,
- osób odpowiedzialnych za realizację zadań,
- brak wskaźników.

PRZEWODNICZĄCY
Powiatowej Społecznej Rady
ds. Osób Niepełnosprawnych

mgr Jolanta Picewicz-Znowiel

PROJEKT

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ ŁOMŻY
z dnia

w sprawie zatwierdzenia

„Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020”

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt 5, art.12 ust.11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity ; Dz. U. z 2013 r. poz.595; zm. Poz.645) oraz art . 35a ust.3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz.721 z późn. zm.)

Rada Miejska ustala, co następuje:

- § 1. Zatwierdza się „ *Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020*” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. *Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i ma zastosowanie do realizacji w latach 2014-2020.*
- § 3. *Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta*

Przewodniczący
Rady Miejskiej Łomży

Maciej Andrzej Borysewicz

URZĄD MIEJSKI
W ŁOMŻY

PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

NA LATA 2014-2020

Łomża, 2014 rok

Spis treści

WPROWADZENIE.....	6
DEFINICJE.....	8
DIAGNOZA.....	11
Niepełnosprawność w Polsce.....	11
REHABILITACJA SPOŁECZNA.....	12
Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.....	12
Niepełnosprawni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży.....	14
Niepełnosprawni w jednostkach oświatowych.....	15
Osoby niepełnosprawne w systemie pomocy społecznej.....	18
Świadczenia wypłacane osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.....	21
REHABILITACJA ZAWODOWA.....	21
ZAŁOŻENIA.....	27
Cele operacyjne:.....	27
CEL I Budowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczności lokalnej i zwiększenie świadomości społecznej na problemy osób niepełnosprawnych.....	28
CEL II Usprawnienie dostępu do rehabilitacji społecznej, usług medycznych.....	30
CEL III Działania zwiększające aktywność zawodową i potencjał zawodowy osób niepełnosprawnych.....	31
CEL IV Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	34
CEL V Wspieranie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zapobieganie społecznemu wykluczeniu.....	36

Prawo osób niepełnosprawnych do podmiotowości, niezależności, autonomii powinno znaleźć swoje odzwierciedlenie w mentalności społecznej, przepisach prawa i jego przestrzeganiu.

***„...Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi
w swej godności i w swych prawach.
Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem
i powinni postępować wobec innych
w duchu braterstwa.***

***Prawa człowieka przysługują każdej osobie
bez względu na płeć, język, kolor skóry,
narodowość, pochodzenie społeczne,
orientację seksualną, wyznanie, światopogląd,
poglądy polityczne, niepełnosprawność
i jakąkolwiek inną cechę.***

Wynikają one z godności osobowej człowieka... ”

Deklaracja Praw Człowieka

Najważniejsze przepisy prawa dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce:

- Konstytucja RP – art. 30, 32, 68, a szczególnie art. 69, który brzmi: *„Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.”*
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1998 nr 162, poz. 1118 z późn. zm)
- Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.
- Karta Praw Osób Niepełnosprawnych -nie stanowi źródła prawa, jest aktem ogólnym i wyrazem stosunku władzy ustawodawczej wobec osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. 2013 poz. 596, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2013 poz. 182, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2010 nr 234 poz. 1536, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1243, z późn .zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013 r. poz. 674 z późn zm.)
- Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm),
- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. 2007 Nr 59, poz. 404 z późn. zm.),
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego na lata 2014 – 2020,
- Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2010- 2018,
- Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego w województwie podlaskim na lata 2014-2018,
- Strategia zrównoważonego rozwoju miasta Łomży do 2020 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015.

PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną do opracowania i realizacji Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych stanowi art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 Nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

WPROWADZENIE

Program Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 jest dokumentem, który zakłada kontynuację celów i kierunków zadań lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych jakie zostały wytyczone w poprzednim programie opracowanym w 2008 roku. Kreowanie lokalnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych jest bardzo ważnym i obligatoryjnym zadaniem władz samorządowych. Społeczności lokalne mają możliwość tworzenia tej polityki na własną rękę i otrzymują na ten cel środki publiczne, choć w niewystarczającej wysokości.

Dzięki podejmowanym działaniom wspieranym finansowo w szczególności przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w społeczeństwie powoli kształtuje się postawa akceptacji wobec osób niepełnosprawnych i coraz większe zrozumienie ich problemów. O efektach działań decydują ludzie – ich zaangażowanie, wrażliwość i chęć rzetelnego wykonywania obowiązków.

Celem niniejszego programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w ich życiowej aktywności, społecznej i zawodowej. Osiągnięcie założonego celu będzie polegało na stworzeniu równych warunków startu edukacyjnego, zawodowego, właściwego funkcjonowania w społeczeństwie.

Działanie samorządu na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców powinny polegać na usuwaniu istniejących barier organizacyjnych, architektonicznych, transportowych czy w dostępie do informacji. Najważniejsze jednak jest usunięcie bariery w umysłach i to zarówno we własnym, jak i innych ludzi. Należy spojrzeć na niepełnosprawnego mieszkańca jak na osobę mającą konkretne ograniczenia, a nie na posiadacza określonego dokumentu. Wtedy okazuje się, że jest to mieszkaniec taki sam jak każdy inny, mający określone prawa i obowiązki wobec swojej małej społeczności.

Działania na rzecz „wyrównywania szans” oznaczają, że potrzeby każdej jednostki są jednakowo ważne, że potrzeby te muszą stanowić podstawę planowania życia w społeczeństwie. We współczesnej cywilizacji oczywiste jest, że każdy ma prawo do życia. Jednak coraz powszechniejszy staje się pogląd, że to nie tylko prawo do egzystencji, ale prawo do godnego życia.

Osoby niepełnosprawne winny więc otrzymać niezbędne im wsparcie w ramach normalnych struktur edukacyjnych, opieki zdrowotnej, zatrudnienia i usług społecznych. Bardzo ważną częścią procesu wyrównywania szans powinno stać się

niesienie pomocy osobom niepełnosprawnym tak, aby mogły wziąć na siebie pełną odpowiedzialność jako członkowie społeczeństwa.

Realizacja założonych celów i zadań wspierających rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych wymaga znacznych środków finansowych. Skuteczna pomoc społeczna i rehabilitacja społeczno - zawodowa osób niepełnosprawnych może być prowadzona przez samorząd terytorialny tylko w przypadku zabezpieczenia odpowiednich funduszy celowych i środków unijnych. Dlatego też bardzo ważne dla rehabilitacji osób niepełnosprawnych zamieszkujących w mieście są środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Program jest dokumentem obejmującym długofalowe działania, dlatego też w sposób ogólny określa kierunki działań.

Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych został opracowany we współpracy z:

- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności
- Zakładami pracy chronionej,
- Zakładami pracy z otwartego rynku pracy
- Placówkami edukacyjnymi i zakładami opieki zdrowotnej z terenu Miasta Łomża,
- Organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Przed przystąpieniem do jego opracowania dokonano diagnozy społeczności lokalnej w mieście z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych w następujących obszarach:

- liczba osób niepełnosprawnych w mieście,
- potrzeby środowiska osób niepełnosprawnych,
- wpływ środowiska fizycznego, informacji publicznej, środków komunikacji na pomoc społeczną, edukacyjną i leczniczą wobec osób niepełnosprawnych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- rehabilitacja zawodowa,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

W Programie Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2014-2020 (zwanym dalej „PROGRAMEM”) ustalono cele wynikające bezpośrednio z oceny sytuacji osób niepełnosprawnych zamieszkałych w mieście.

Realizacja celów działań wynikających z Programu jest zgodna z kierunkami działań samorządu ujętymi w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta Łomży do 2020 roku* oraz *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015*.

DEFINICJE

Według Światowej Organizacji Zdrowia WHO „Osoba niepełnosprawna to osoba, u której istotne uszkodzenia i obniżenie sprawności funkcjonowania organizmu powodują uniemożliwienie, utrudnienie lub ograniczenie sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie, biorąc pod uwagę takie czynniki jak płeć, wiek oraz czynniki zewnętrzne”

Niepełnosprawność w znaczeniu *potocznym* to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te spowodowane są na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to takie uszkodzenie, czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna. Niepełnosprawność jest jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska.

Niepełnosprawność - oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. Niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia organizmu.

Osoba niepełnosprawna - w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - to osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

1. o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny), lub
2. o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów, lub
3. o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Stopnie niepełnosprawności :

1. **Znaczny** – osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.
2. **Umiarkowany** – osoba z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych.
3. **Lekki** - osoba o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Zaliczenie osoby do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie wyklucza możliwości zatrudnienia jej u pracodawcy niezapewniającego warunków pracy chronionej, w przypadkach:

1. przystosowania przez pracodawcę stanowiska pracy do potrzeb osoby niepełnosprawnej,
2. zatrudnienia w formie telepracy.

Orzeczenie orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o:

1. **całkowitej niezdolności do pracy i i niezdolności do samodzielnej egzystencji**
– traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - 1a. **niezdolność do samodzielnej egzystencji** – jest traktowana na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności,
2. **całkowitej niezdolności do pracy** jest traktowane na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,

3. **częściowej niezdolności do pracy oraz celowości przekwalifikowania** traktowane jest na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych - umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w życiu społecznym.

Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych - ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w życiu społecznym - możliwość pełnienia ról społecznych oraz pokonywania barier, w szczególności psychologicznych, architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i w komunikowaniu się.

Wyrównywanie szans - proces, dzięki któremu różne systemy i instytucje istniejące w społeczeństwie i środowisku takie jak usługi, różne formy działań, informacja i dokumentacja, są powszechnie dostępne dla wszystkich, a zwłaszcza dla osób niepełnosprawnych.

Zasada równych praw oznacza, że potrzeby każdej jednostki są jednakowo ważne, że potrzeby te muszą stanowić podstawę planowania życia w społeczeństwie oraz, że wszystkie zasoby muszą być wykorzystane w taki sposób, aby zapewnić każdej jednostce równe szanse udziału.

DIAGNOZA

Rozpoznanie istoty i uwarunkowań złożonego stanu rzeczy na podstawie jego cech (objawów) w oparciu o znajomość ogólnych prawidłowości panujących w danej dziedzinie.

Niepełnosprawność w Polsce

Ostatnie pełne, choć wstępne dane, dotyczące liczby osób niepełnosprawnych w Polsce pochodzą z Narodowego Spisu Powszechnego 2011. Według jego wstępnych wyników w 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła około 4,7 mln. Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1% wobec 53,9% dla kobiet. Odsetki te jednak mogą być zaniżone ze względu na występujące niedoszacowania danych.

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z chorobą psychiczną i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.

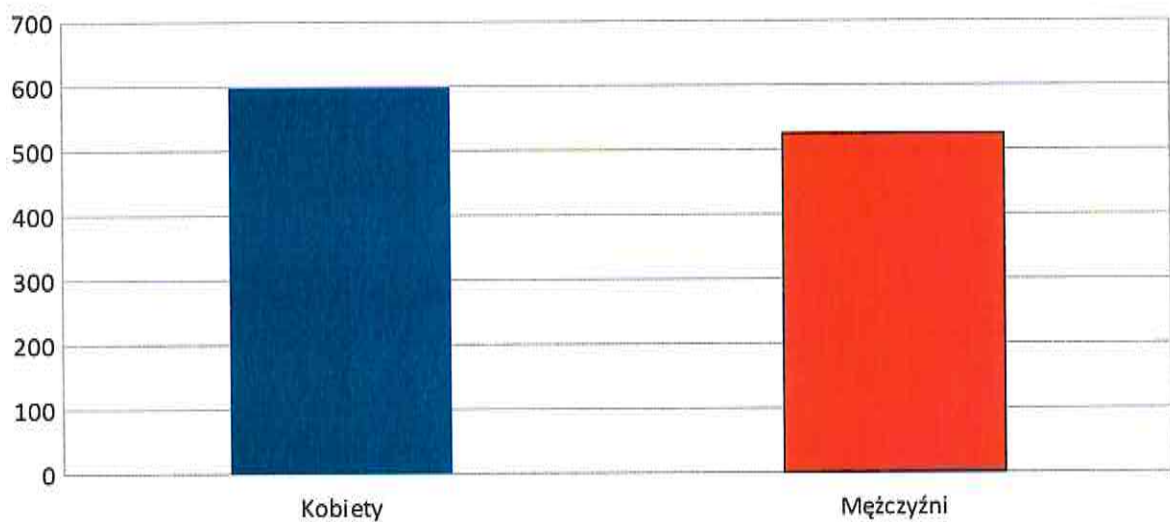

W 2013 roku liczba mieszkańców Łomży wynosiła 62 201, w tym 7 464 osób niepełnosprawnych, co stanowi 12% do ogólnej liczby mieszkańców. W rozbiciu na płeć – 3 441 mężczyzn i 4 023 kobiet.

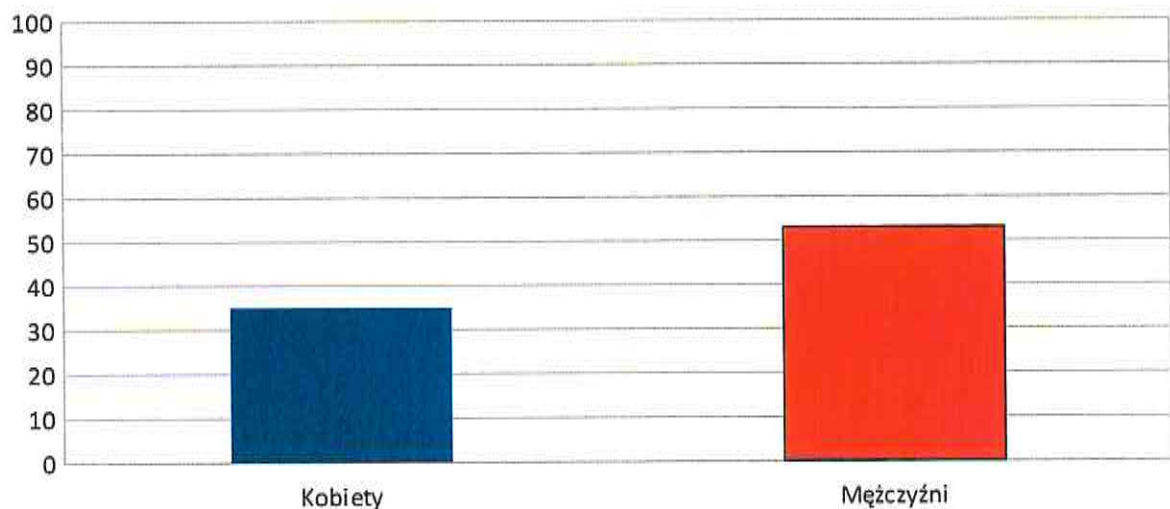
REHABILITACJA SPOŁECZNA

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Na podstawie informacji pozyskanej z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Łomży na koniec roku 2013 wydano **1123** orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia, w tym dla **598** kobiet i **525** mężczyzn.

Dla osób przed 16 rokiem życia wydano **88** orzeczeń o niepełnosprawności, w tym **35** dla kobiet i **53** mężczyzn.

Orzeczenia wydane według przyczyn niepełnosprawności oraz stopni niepełnosprawności przedstawia poniższa tabela (osoby powyżej 16 roku życia):

	Przyczyna niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności			
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Razem
1	Upośledzenia umysłowe	1	7	0	8
2	Choroby psychiczne	34	71	55	160
3	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	0	12	42	54
4	Choroby narządu wzroku	2	6	19	27
5	Upośledzenia narządu ruchu	29	106	318	453
6	Epilepsja	0	1	4	5
7	Choroby układów oddechowego i krążenia	27	62	70	159
8	Choroby układu pokarmowego	3	3	9	15
9	Choroby układu moczowo-płciowego	3	1	2	6
10	Choroby neurologiczne	39	22	8	69
11	Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwionośnego	90	50	25	165
12	Całościowe zaburzenia rozwojowe	2	0	0	2
	Razem	230	341	552	1123

Dane związane z przyczyną niepełnosprawności i ilością wydanych orzeczeń u osób poniżej 16 roku życia przedstawiają się następująco:

	Przyczyna niepełnosprawności	Liczba orzeczeń
1	Upośledzenia umysłowe	1
2	Choroby psychiczne	9
3	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	12
4	Choroby narządu wzroku	5
5	Upośledzenia narządu ruchu	11
6	Epilepsja	5
7	Choroby układów oddechowego i krążenia	4
8	Choroby układu pokarmowego	2
9	Choroby układu moczowo-płciowego	2
10	Choroby neurologiczne	3
11	Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia	21
12	Całościowe zaburzenia rozwojowe	13
	Razem	88

Niepełnosprawni w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży

Na koniec 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży było zarejestrowanych **6821** osób bezrobotnych. Wśród bezrobotnych stopień niepełnosprawności posiadało **491** osób, co stanowi **7,2 %** ogółu zarejestrowanych. Ponadto **62** osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności były zarejestrowane jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu.

Poniższe tabele przedstawiają informacje o osobach niepełnosprawnych będących w ewidencji PUP pod względem: wieku, stopnia i rodzaju niepełnosprawności oraz wykształcenia

		Bezrobotni	Poszukujący pracy
1	Ogółem osoby niepełnosprawne zarejestrowane, w tym	491	62
2	Długotrwale	304	39
3	Zamieszkali na wsi	99	12
4	Samotnie wychowujący dzieci	21	1
5	Mężczyźni	260	32
6	Kobiety	231	30

Stopień niepełnosprawności osób zarejestrowanych jako bezrobotni

	Stopień niepełnosprawności	Osoby
1	Znaczny	4
2	Umiarkowany	78
3	Lekki	409

Rodzaj niepełnosprawności osób zarejestrowanych jako bezrobotne

	Rodzaj niepełnosprawności	Osoby
1	Upośledzenie narządu ruchu	210
2	Choroby psychiczne	54
3	Zaburzenia głosu, mowy, słuchu	44
4	Choroby układu oddechowego i krążenia	41
5	Choroby narządu wzroku	40
6	Choroby neurologiczne	16
7	Choroby układu pokarmowego	10
8	Inne	76

Wiek osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP

	Wiek niepełnosprawnych	Osoby
1	18 – 24 lata	20
2	25 – 44 lata	126
3	45 lat i więcej	345

Wykształcenie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych osób jako bezrobotne

	Wykształcenie	Osoby
1	Wyższe	32
2	Średnie zawodowe i ogólnokształcące	149
3	Zasadnicze zawodowe i poniżej	310

Niepełnosprawni w jednostkach oświatowych

Oświata jest jedną z najbardziej złożonych dziedzin życia społecznego. Pozostając w licznych relacjach z polityką gospodarczą i społeczną państwa jest uzależniona w swoim rozwoju od ogólnego postępu i obiektywnie istniejących możliwości. Z drugiej strony wpływa na poziom świadomości społecznej, stymuluje rozwój i postęp w innych dziedzinach.

Jednostki oświatowe prowadzone przez Miasto Łomża oraz inne organy prowadzące edukację dla osób niepełnosprawnych

	Jednostki oświatowe	Dzieci/Uczniowie	Pracownicy
1	Przedszkola Publiczne	24	15
2	Szkoły Podstawowe	48	19
3	Publiczne Gimnazja	27	6
4	Szkoły Ponadgimnazjalne	161	24
	Ogółem	260	64

W latach 2008 – 2013 w ramach programu pod nazwą „Wyrównywanie różnic między regionami” w 10 placówkach edukacyjnych - częściowo zlikwidowano bariery architektoniczne. Programem objęto następujące placówki:

- Zespół Szkół Specjalnych,
- Szkoła Podstawowa Nr 10,
- Publiczne Gimnazjum Nr 8,

- Publiczne Gimnazjum Nr 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 5,
- Przedszkole Publiczne Nr 4 z oddziałami integracyjnymi,
- Bursa Szkolna nr 3,
- III Liceum Ogólnokształcące,
- Przedszkole Publiczne nr 14,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących.

Pozostałe jednostki oświatowe działające na terenie Miasta Łomży

	Organ prowadzący	Dzieci/Uczniowie	Pracownicy
1	Ordynariusz Diecezji Łomżyńskiej	11	1
2	Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego	3	-
3	Wyższa Szkoła Agrobiznesu	12	4
4	Państwowa Wyższa Szkoła Informatyki i Przedsiębiorczości	2	1
5	Społeczno-Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „EDUKATOR”	45	10
	Ogółem	73	16

Stowarzyszenie „EDUKATOR” w Łomży prowadzi 2 niepubliczne przedszkola integracyjne (Wesołe Słoneczko, Mały Artysta) i Przedszkolny Ośrodek Wsparcia i Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych oraz Ośrodek Rewalidacyjny Wychowawczy dla dzieci głęboko upośledzonych.

We wszystkich inicjatywach Stowarzyszenia są działania uwzględniające różnorodne potrzeby oraz łagodzenie skutków niepełnosprawności dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym, zamieszkałych w Łomży. W budynkach zlikwidowano bariery architektoniczne przystosowując je do potrzeb dzieci poruszających się na wózkach inwalidzkich. W placówkach Stowarzyszenia równoległe z zajęciami edukacyjno – opiekuńczymi, realizowane są profesjonalne zajęcia rehabilitacyjne oraz specjalistyczne terapie, dostosowane do indywidualnych potrzeb dzieci.

Przedszkolny Ośrodek Wsparcia i Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych, który działa przy przedszkolu integracyjnym „Mały Artysta” został utworzony w ramach Programy PFRON „Ograniczenie skutków niepełnosprawności”.

Rozpoznanie środowiska osób niepełnosprawnych w mieście pozwala stwierdzić, że znaczna część osób niepełnosprawnych nie jest przystosowana do samodzielnego życia, nauki i pracy zawodowej. Osoby niepełnosprawne oczekują od władz miasta,

społeczeństwa i najbliższych, skutecznego sposobu udzielania im pomocy, która zaspokoi ich podstawowe potrzeby życiowe i umożliwi znalezienie właściwego miejsca w społeczeństwie.

Osoby niepełnosprawne napotykają w naszym lokalnym środowisku bariery architektoniczne, urbanistyczne i techniczne np. brak dostępności do budynków użyteczności publicznej, niemożliwość swobodnego i samodzielnego poruszania się w terenie zabudowanym i niezabudowanym, parkingów. Istniejące środowisko lokalne nie uwzględnia w większości potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych o różnego rodzaju schorzeniach.

Wojewódzki Szpital w Łomży im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego jest placówką dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Szpital zatrudnia **66** osób niepełnosprawnych. W obrębie i na terenie szpitala nie występują bariery architektoniczne i techniczne.

Miasto Łomża jest przyjazne dla osób niepełnosprawnych poruszających się komunikacją miejską. **Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne** w ostatnich latach wymieniło tabor samochodowy. W chwili obecnej po ulicach Miasta Łomży i okolic porusza się **37** autobusów niskopodłogowych i niskowejściowych.

Pomoc społeczna to polityka państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia .

Dom Pomocy Społecznej jest żeńskim domem stacjonarnym, zapewniającym całodobową opiekę osobom umysłowo upośledzonym. Jego podstawowym zadaniem jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dla **109** mieszkanek, w tym **4** dzieci. Placówka zapewnia godziwe warunki bytowe, zdrowotne, kulturalne, rekreacyjno – wypoczynkowe mieszkankom domu, które ze względu na stan zdrowia wymagają całodobowej opieki i pielęgnacji.

Środowiskowy Dom Samopomocy, który jest placówką dziennego pobytu dla osób pełnoletnich z zaburzeniami psychicznymi , osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych. Znajdują się w nim **28** osoby niepełnosprawne. ŚDS przeznaczony jest dla osób z terenu Miasta Łomży, będących w stanie wyrównanym, które nie wymagają leczenia szpitalnego ani pobytu w stacjonarnej placówce pomocy społecznej.

Celem Domu jest zapewnienie oparcia społecznego, zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, przywrócenia zdolności do samodzielnego funkcjonowania jak i też

rehabilitacji zawodowej oraz wykształcenia umiejętności spędzenia wolnego czasu, zaspokojenia potrzeba kulturalnych i rozwijania zainteresowań uczestników.

Zapewnia swoim uczestnikom możliwość w różnorodnych formach zajęć:

1. Terapie zajęciowe: teatralno – muzyczne, plastyczne, rękodzielnictwo, kulinarne, komputerowe, redakcyjne.
2. Psychoedukacja, edukacja zdrowotna.
3. Poradnictwo socjalne, budżetowe.
4. Gimnastyka, zajęcia rekreacyjne na basenie i hali sportowej.
5. Zajęcia kosmetyczno – higieniczne.
6. Gry i zabawy integracyjne.
7. Współpraca z rodzinami lub opiekunami uczestników.

Dzięki stałemu doskonaleniu pracy z uczestnikami uzyskano bardzo dobre efekty terapii. Rezultatem jest zmniejszająca się ilość pobytów podopiecznych w szpitalu.

Osoby niepełnosprawne w systemie pomocy społecznej

Głównym celem działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy jest podejmowanie działań zmierzających do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Pomoc udzielana jest m.in. w sytuacjach: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, czy niepełnosprawności.

Pomoc osobom bezdomnym

Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie miejsca noclegowego w Ośrodku Pomocy Bezdomnym. Osoby bezdomne mogą skorzystać z innych form pomocy społecznej w miarę zgłaszanych potrzeb. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.

Zasiłek celowy i celowy specjalny

Zasiłki celowe przyznawane są w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeby, w szczególności na pokrycie w całości lub części : koszt zakupu leków i leczenia, remontu mieszkania, kupna opału, odzieży, a także kosztów pogrzebu. Może być przyznany rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego lub klęski żywiołowej lub ekonomicznej. Jest to świadczenie o charakterze jednorazowym dla osób i rodzin, służące zaspokojeniu konkretnej potrzeby bytowej.

Zasiłek okresowy

Zasiłek okresowy może być przyznany ze względu na: długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, brak możliwości zatrudnienia - gdy posiadane zasoby pieniężne nie wystarczają na zaspokojenie podstawowych potrzeb. Czas pobierania zasiłku indywidualnie ustala ośrodek pomocy społecznej.

Zasiłek stały

Zasiłek stały przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu inwalidztwa powstałego po 18 roku życia lub wieku, jeżeli posiadany dochód jest niższy od kryterium dochodowego.

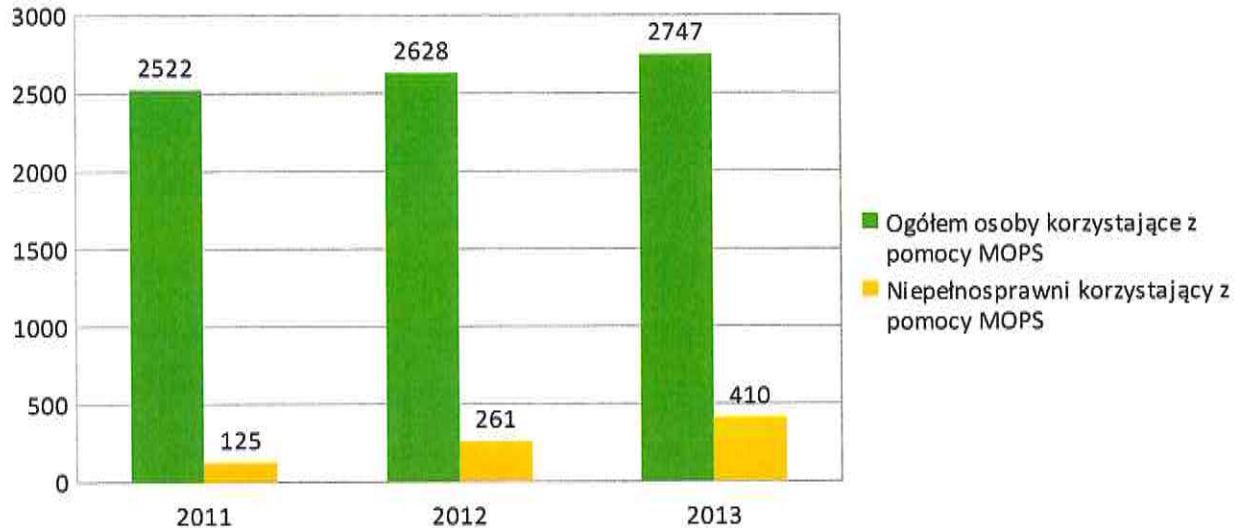
Dożywianie

Dzieciom i młodzieży szkolnej w okresie nauki może być przyznana pomoc w postaci obiadów w szkole finansowanych przez Ośrodek.

Przyznawana jest pomoc w postaci dożywiania (obiady, dzieciom do 7 roku życia, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub niepełnosprawnym).

Pomoc rzeczowa

Osobom znajdującym się w trudnej sytuacji zgłaszającym konieczność skorzystania z pomocy rzeczowej wydawane są skierowania do Caritas w Łomży , gdzie mogą również korzystać z bezpłatnych posiłków.

Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną zaleconą przez lekarza oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Odpłatność za usługi naliczana jest na podstawie Uchwały Rady Miejskiej.

Z diagnozy danych MOPS wynika, że znacznie wzrasta liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną. W roku 2013 z rodzin objętych świadczeniami 15 % to rodziny, w których występuje niepełnosprawność i ubóstwo.

Klub Seniora

W klubie wydawane są posiłki dla osób, które własnym staraniem nie są w stanie zapewnić sobie wyżywienia i przygotowania posiłków. Są to osoby starsze, niepełnosprawne, znajdujące się w trudnej sytuacji finansowej. W Klubie Seniora odbywają się zajęcia kulturalno - oświatowe prowadzone przez instruktora.

Oferta Klubu obejmuje m.in.:

- uczestniczenie w spotkaniach grupy teatralnej,
- wspólne muzykowanie i udział w przygotowaniu programu artystycznego,
- spotkania indywidualne mające na celu rozwiązywanie występujących problemów,
- spotkania z literatami, lekarzami i psychologiem – w miarę zgłaszanych potrzeb,
- spotkania z okazji obchodów świątecznych dni,

- możliwość wykonania pomiaru ciśnienia krwi na profesjonalnym sprzęcie,
- pełny dostęp do sali rekreacyjnej wyposażonej w sprzęt do rehabilitacji ruchowej,
- dostęp do telewizji i prasy,
- uczestniczenie w wieczorkach tanecznych.

Klub Wolontariatu

Koło Wolontariatu skupia młodzież z łomżyńskich szkół średnich i podstawowych oraz osoby dorosłe. Głównym celem działania jest szerzenie idei wolontariatu, pośredniczenie między osobami chętnymi do udzielenia pomocy a osobami jej potrzebującymi. Działania wolontariuszy skupiają się na pomocy w nauce dzieciom zaniedbanym środowiskowo i wychowawczo, osobom chorym, samotnym i niepełnosprawnym w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Wolontariusze czynnie uczestniczą w kwestach organizowanych na rzecz Hospicjum, Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, obchodach Dni Rodziny i Dnia Dziecka, pomagają w opiece nad chorymi w Hospicjum. Biorą udział w zajęciach prowadzonych w świetlicy socjoterapeutycznej działającej przy Klasztorze O.O Kapucynów i w Centrum Katolickim Parafii Św. Krzyża.

Świadczenia wypłacane osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom

Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia UM lata 2011-2013

Rodzaj świadczenia	2011	2012	2013
dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji	2 122	1 957	1 919
zasilek pielęgnacyjny	17 304	17 625	17 630
świadczenie pielęgnacyjne	2 321	3 243	2 521

REHABILITACJA ZAWODOWA

Bezrobotni niepełnosprawni mieszkańcy Łomży zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy otrzymują w ramach rehabilitacji zawodowej wsparcie w postaci usług i instrumentów rynku pracy. Rehabilitacja zawodowa realizowana w urzędzie ma na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego poprzez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. Warunkiem właściwego zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest dobranie dla nich pracy zgodnej ze stanem zdrowia i kwalifikacjami, odpowiednio zorganizowanych stanowisk pracy oraz życzliwy stosunek współpracowników. W PUP szczególną rolę w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi odgrywają doradcy zawodowi świadczący usługi poradnictwa zawodowego. Każdy rodzaj niepełnosprawności powoduje inne konsekwencje dla zawodowego funkcjonowania w zakładzie pracy stawia inne wymagania co do organizacji pracy dla konkretnego niepełnosprawnego pracownika. Doradca zawodowy może skierować osoby niepełnosprawne na badania lekarskie i psychologiczne, umożliwiające określenie sprawności fizycznej, psychicznej i umysłowej do wykonywanego zawodu.

W urzędzie pracy osoby niepełnosprawne uzyskują też wsparcie pośrednika pracy i osób zajmujących się organizacją szkoleń. Szkolenia zwiększą szansę osób niepełnosprawnych na uzyskanie lub utrzymanie zatrudnienia, podwyższenie kwalifikacji zawodowych doprowadzą do zwiększenia aktywności zawodowej m. in. poprzez przygotowanie samodzielnego poszukiwania pracy. Usługi świadczące poprzez urzędy pracy są bezpłatne.

Największym zainteresowaniem cieszą się formy wsparcia w postaci instrumentów rynku pracy takich jak: staże, roboty publiczne, prace interwencyjne, dofinansowanie do nowo tworzonego stanowiska pracy.

Niepełnosprawni zarejestrowani w PUP należą do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. do takiej kategorii, która bez merytorycznego i finansowego wsparcia trudniej radzi sobie na rynku pracy. Problemem jest to, że 90% osób zarejestrowanych należy do tej kategorii i nie wystarcza środków finansowych, aby objąć pomocą wszystkich potrzebujących. Urząd aktywizując osoby niepełnosprawne przestrzega zasady, aby ich udział w formach aktywnych był nie mniejszy niż odsetek niepełnosprawnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP.

Główną formą zatrudnienia niepełnosprawnych pracowników jest praca w zakładach pracy chronionej. Na terenie miasta znajduje się 5 zakładów pracy chronionej.

Zakłady pracy chronionej (ZPCH) działające na terenie Miasta Łomży oraz osoby niepełnosprawne w nich zatrudnione.

	Zakład pracy chronionej	Osoby niepełnosprawne
1	Zakłady Spożywcze „BONA” Spółka z o. o.	65
2	Polska Grupa Farmaceutyczna Spółka z o. o.	80
3	PPHU „ Okruszek” Spółka Jawna E. Gadomska	72
4	Purzeczeko Grupa Securitas Spółka z o. o.	649
5	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży	28
	Razem	894

Działania zmierzające do tworzenia i utrzymania chronionych miejsc pracy w zakładach pracy i zakładach pracy chronionej są jak najbardziej celowe i potrzebne. Podstawowym argumentem przemawiającym za koniecznością tworzenia takich stanowisk jest czynnik ekonomiczny. Poprzez prowadzenie aktywnej polityki zatrudnienia osób niepełnosprawnych w oparciu o środki PFRON, samorząd może wzmocnić pozycję niepełnosprawnych tak, aby zaczęły one egzekwować swoje prawa, zwłaszcza w dziedzinie zatrudnienia.

Przy Zakładach Spożywczych „BONA” Sp. z o. o. funkcjonuje jedyny w Łomży Warsztat Terapii Zajęciowej. Umożliwia on rehabilitację społeczną i zawodową osób, które zostały przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności uznane za niepełnosprawne ze wskazaniem uczestnictwa wtz. Tą formą rehabilitacji objęto 40 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Ogólna ilość osób niepełnosprawnych pracujących w ZS „BONA” Sp. z o. o. liczy 65 osób.

Warsztaty Terapii Zajęciowej są formą usprawniającą osoby niepełnosprawne pod względem społecznym i zawodowym. Zajęcia odbywają się w 8 pracowniach:

- dwie pracownie życia codziennego,
- pracownia plastyczno – ceramiczna,
- pracownia rękodzieła artystycznego,
- pracownia komputerowa,
- pracownia politechniczna,
- pracownia biologiczna,
- pracownia edukacji i umiejętności społecznych.

Pracownicy niepełnosprawni oprócz zatrudnienia w zakładach pracy chronionej otrzymują wsparcie w postaci:

- finansowania opieki medyczno – rehabilitacyjnej,
- dofinansowania do leków,
- dofinansowania do wczasów,
- finansowania wycieczek,
- finansowania czesnego dokształcających się osób niepełnosprawnych,
- finansowania szkoleń zawodowych pracowników niepełnosprawnych,
- otoczenie opieką socjalną osób ciężko chorych,
- dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie do sprzętu ortopedyczno – rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych,
- udzielania pomocy finansowej dla osób w ciężkiej sytuacji materialnej,
- organizowanie imprez kulturalno – oświatowych, sportowo – rekreacyjnych.

Trudna sytuacja na rynku pracy, wciąż funkcjonujące stereotypy i uprzedzenia oraz stosunkowo niska aktywność osób niepełnosprawnych nie sprzyjają wzrostowi zatrudnienia u pracodawców z otwartego rynku pracy. Często wynika to z niedostatecznej wiedzy pracodawców, zarówno w zakresie rozwiązań prawnych, jak i społeczno - zdrowotnych oraz niechęci często opartej na uprzedzeniach. Obawiają się o sposób funkcjonowania osoby niepełnosprawnej w miejscu pracy i o konsekwencje z tym związane. Dysfunkcje osoby niepełnosprawnej, brak doświadczenia zawodowego, częste nieobecności, mogą powodować dezorganizację pracy i podnoszenie dodatkowych kosztów.

Samorząd miasta Łomży aktualnie współpracuje z **18** zakładami pracy zatrudniającymi **55** osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy. Wynika z tego, że przy wsparciu odpowiednimi środkami finansowymi istnieje realna możliwość reaktywowania zawodowego osób niepełnosprawnych o szerokiej gamie przygotowania i umiejętności zawodowych.

W latach 2008 – 2013 w ramach rehabilitacji zawodowej **30** osób niepełnosprawnych otrzymało jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej i **1** osoba na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Były to osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu.

Środki PFRON są niezbędnym wsparciem lokalnego rynku pracy, pozwalają nie tylko

na aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych, ale korzystnie wpływają na rozwój funkcjonujących podmiotów gospodarczych, których kondycja ekonomiczna nie pozwala na samodzielne tworzenie stanowisk pracy w ogóle, nie mówiąc o miejscach pracy dla osób niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz niepełnosprawnych są ważnym partnerem działań samorządu w stosunku do niepełnosprawnych mieszkańców miasta. Realizują one wiele działań, m. in. zajmują się rehabilitacją społeczną, zawodową i leczniczą na rzecz swoich członków, określają potrzeby osób niepełnosprawnych oraz reprezentują środowisko niepełnosprawnych w mieście. Usługi oferowane przez organizacje pożytku publicznego uzupełniają ofertę samorządu i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Organizacje aktualnie współpracujące z samorządem:

- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego Nieśłyszących,
- Katolickie Stowarzyszenie „Pokój i Dobro”,
- Łomżyńskie Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum” pw. Świętego Ducha,
- Stowarzyszenie Kobiet z Problemem Onkologicznym,
- Stowarzyszenie Wspierania Edukacji i Rynku Pracy,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Oddział Rejonowy w Łomży,
- Społeczno – Oświatowe Stowarzyszenie Pomocy Pokrzywdzonym i Niepełnosprawnym „Edukator”,
- Stowarzyszenie „Pomocy Dzieciom”,
- Stowarzyszenie „Dlatego warto”,
- Stowarzyszenie Wspierania Poradnictwa Obywatelskiego,
- „Ja i Ty” Stowarzyszenie Ludzi Aktywnie Naznaczonych,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych Intelaktualnie „Pomocna Dłoń”
- Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Łomży

1. *Miejscem realizacji programu jest **Miasto Łomża**.*

Adresaci programu :

- osoby niepełnosprawne,

- rodziny osób niepełnosprawnych,
- pracodawcy
- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

2. *Koordynatorem działań realizujących program jest:*

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.**

3. **Realizatorzy Programu:**

- Biuro Zatrudnienia i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- jednostka samorządu ,
- placówki edukacyjne i ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

4. **Partnerzy Programu:**

- Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych,
- administracja samorządowa,
- administracja rządowa,
- samorząd województwa,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- organizacje pracodawców i pracodawcy,
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności,
- organizacje pozarządowe,
- media (lokalna prasa, radio i telewizja).

5. **Źródła finansowania programu:**

- środki PFRON przekazywane na realizację zadań ustawowych,
- środki PFRON przeznaczone na finansowanie programów celowych,
- środki budżetu miasta,
- środki jednostek budżetowych,
- środki własne organizacji pozarządowych,
- środki Narodowego Funduszu Zdrowia,
- środki własne osób niepełnosprawnych,
- środki z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych unijnych funduszy celowych.

ZAŁOŻENIA

Fakt pojawienia się niepełnosprawności najczęściej przekracza możliwości adaptacyjne osoby niepełnosprawnej i jej najbliższych, pokazując jednocześnie brak gotowości w społeczeństwie, w którym czynnikiem zakłócającym jest brak wiedzy i stereotypy, a także w wymiarze materialnym – brak odpowiednich środków.

Szczególnie ważne okazuje się odnoszenie ograniczeń osoby do jej aktualnej sytuacji i warunków życiowych oraz wnikliwa ocena zasobów osobistych i zewnętrznych, które można wykorzystać w celu przezwyciężenia tych barier. Osoby niepełnosprawne mają fundamentalne prawo do samodzielnego i aktywnego życia. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane przez miasto winny być interdyscyplinarne. Nie mogą dotyczyć jedynie pomocy społecznej, ale muszą i powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w pracach wszystkich instytucji działających na rzecz mieszkańców .

Celem strategicznym tego programu to podniesienie poziomu życia i rozwoju osobom niepełnosprawnym w Łomży poprzez stworzenie, tym osobom warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Program i jego realizacja ma służyć tworzeniu miasta otwartego i dostępnego dla wszystkich mieszkańców.

Cele operacyjne:

- I. Budowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczności lokalnej i zwiększanie świadomości społecznej na problemy osób niepełnosprawnych.
- II. Usprawnienie dostępu do rehabilitacji społecznej, usług medycznych
- III. Działania zwiększające aktywność zawodową i potencjał zawodowy osób niepełnosprawnych
- IV. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej
- V. Wspieranie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zapobieganie społecznemu wykluczeniu
- VI.

CEL I

Budowanie pozytywnego wizerunku osoby niepełnosprawnej w społeczności lokalnej i zwiększenie świadomości społecznej na problemy osób niepełnosprawnych

Często ograniczenia sprawności postrzegane są jako odchylenia od normy, a kontakt z takimi osobami budzi poczucie zakłopotania i i bezradności. Problem osób niepełnosprawnych, kojarzonych z niskimi rentami, miernymi sukcesami życiowymi i zawodowymi, tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale głównie w osobach zdrowych.

Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka, często jest to zdrowie fizyczne i psychiczne, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych, dążenie do własnych celów. Postrzegana jest jako niekorzystny fakt, stan bardzo niepożądany, wywołujący niepokój i obawę. Ale to, co najważniejsze, to stosunek pełnosprawnych obywateli do osób niepełnosprawnością. Aby zapewnić równość szans osobom niepełnosprawnym, należy propagować wiedzę w społeczeństwie na temat ich praw, potrzeb, możliwości i sytuacji osób niepełnosprawnych. Podnoszenie poziomu świadomości jest niezbędnym elementem przygotowania lokalnego środowiska do systemowego wsparcia osób niepełnosprawnych i stworzenia warunków równego uczestnictwa każdego mieszkańca miasta w życiu społecznym i zawodowym.

ZADANIA

1. Identyfikowanie i gromadzenie danych na temat sytuacji, potrzeb i problemów osób niepełnosprawnych oraz istniejących form pomocy,
2. Tworzenie rozwiązań dla spójnego systemu wsparcia, urzędów, środowiska,
3. Kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi i poprawa efektywności działań w zakresie integracji,
4. Opracowanie i wdrożenie programu działań informacyjnych na temat zagadnień dotyczących niepełnosprawności z wykorzystaniem ogólnodostępnych środków masowego przekazu (Internet, prasa inne media),
5. Stworzenie odpowiednich warunków uczestnictwa osób niepełnosprawnych w masowych wydarzeniach kulturalnych i sportowych,

6. Promowanie sportu, rekreacji wśród osób niepełnosprawnych,
7. Organizowanie imprez kulturalno - oświatowych z udziałem osób niepełnosprawnych,
8. Przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji i odrzucenia,
9. Popularyzacja osiągnięć sportowych, artystycznych, naukowych osób niepełnosprawnych.

Przewidywane efekty:

- uaktualnianie bazy danych z zakresu sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście.
- zmiana postaw osób odpowiedzialnych za tworzenie infrastruktury społeczno - gospodarczej,
- zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia niepełnosprawnych,
- zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i kulturalnym miasta, imprezach masowych,
- pełna akceptacja społeczna i zrozumienie potrzeb osób niepełnosprawnych.

Wskaźniki :

- rodzaj działań informacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ilość spotkań integracyjnych,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach masowych czy integracyjnych,
- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących i współpracujących.

CEL II

Usprawnienie dostępu do rehabilitacji społecznej, usług terapeutycznych i medycznych

Przyjmuje się, że wszelkie działania w zakresie rehabilitacji i usług medyczno-rehabilitacyjnych muszą być zgodne z podstawowymi zasadami rehabilitacji dotyczącymi: powszechności, kompleksowości, ciągłości.

Diagnoza tych działań wskazuje wyraźnie, że są one realizowane fragmentarycznie przez różne podmioty służby zdrowia i opieki społecznej. Często brak jest spójności i przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami. Szczególnie brakuje oceny i kontroli przebiegu procesu rehabilitacji danej osoby niepełnosprawnej. Obok potrzeby ratowania życia, leczenie i rehabilitacja medyczna staje się nieskuteczna bez odpowiedniego wsparcia i ewentualnej terapii.

ZADANIA

Pomoc indywidualnym osobom niepełnosprawnym, w tym dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w dostępie do rehabilitacji społecznej czy usług medycznych i terapeutycznych winna odbywać się będzie poprzez:

- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- likwidację barier transportowych poprzez zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych,
- oprzyrządowanie do posiadanego samochodu,
- pomoc w zakupie wózków elektrycznych i skuterów dla osób niepełnosprawnych,
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
- likwidację barier w komunikowaniu się, w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym,
- zmniejszanie skutków niepełnosprawności poprzez likwidowanie barier architektonicznych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych,

- wyposażenie osób niepełnosprawnych w urządzenia i sprzęt w celu pokonywania barier technicznych,
- pozyskiwanie przez samorząd środków finansowych na realizację zadań służących wspieraniu osób niepełnosprawnych.

Przewidywane efekty:

1. Większa dostępność do usług medycznych, rehabilitacyjnych , terapeutycznych i pomocowych osób niepełnosprawnych.
2. Zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych.
3. Kształtowanie pozytywnych postaw społecznych , poprawa sprawności, wyrabianie zaradności, pobudzanie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zapobieganie izolacji społecznej.
5. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym swobodnego poruszania się po mieście.
6. Pełne i adekwatne w stosunku do rodzaju i stopnia niepełnosprawności zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny.

Wskaźniki :

- liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem
- ilość i rodzaj usług, wsparcia

CEL III

Działania zwiększające aktywność zawodową i potencjał zawodowy osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia. Praca oraz szeroko rozumiana aktywność zawodowa jest bardzo istotnym aspektem w życiu człowieka. Zwiększa poczucie własnej wartości, bycia potrzebnym, niezależnym oraz stanowi ważny czynnik w drodze sukcesu i samorealizacji. Posiadanie wachlarza możliwości w kwestiach pracy zawodowej czy kształcenia daje możliwość kontroli nad własnym życiem oraz wyboru

określonej dziedziny aktywności. Osoba niepełnosprawna ma tego typu potrzeby i aspiracje, jednak często napotyka na poważne bariery w zatrudnieniu. Diagnoza potwierdza, że sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy jest niezadowolająca. Wskazuje na konieczność podjęcia skutecznych działań na rzecz aktywizacji zawodowej tej grupy mieszkańców na wszystkich płaszczyznach rynku pracy, konieczność tworzenia nowych miejsc pracy, a także podjęcie działań zmierzających do zmieniania postaw pracodawców w kierunku większej przychylności i zaangażowania.

Nierówność szans wynikająca z niepełnosprawności pogłębia się przez słabsze przygotowanie do życia zawodowego i niższy poziom wykształcenia, co pociąga za sobą małą zaradność życiową. Niskiemu poziomowi motywacji do podejmowania aktywności zawodowej towarzyszy zjawisko bezrobocia.

Stały przyrost liczby osób niepełnosprawnych wymaga przejścia od stosowanej przede wszystkim polityki wsparcia do strategii opartej na wzmacnianiu zasobów własnych i potencjału osób niepełnosprawnych.

Osobie niepełnosprawnej trudniej jest zdobyć pracę chociażby z racji funkcjonujących nadal stereotypów czy uprzedzeń i musi ona włożyć więcej wysiłku w osiągnięcie sukcesu zawodowego. Często bywa też tak, że plany zawodowe osoby niepełnosprawnej nie odpowiadają możliwościom i umiejętnościom. Stąd też inicjatywy związane z integracją i aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych i dążenie do tworzenia modeli i instrumentów temu służących. Rzetelną i fachową pomoc mogą uzyskać w Powiatowym Urzędem Pracy, WUP w Białymstoku Oddziałem Terenowym w Łomży – organizatorami giełd pracy, Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej - doradcy zawodowi, Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności i ZUS – udział w Dniach Ubezpieczonego.

ZADANIA

1. Promowanie wśród pracodawców alternatywnych form zatrudnienia, które zmniejszą ich koszty i będą szansą na pracę dla osób niepełnosprawnych,
2. Tworzenie pracodawcom i osobom niepełnosprawnym sprzyjających warunków do powstawania i przystosowywania nowych i istniejących stanowisk pracy,
3. Promowanie samozatrudnienia poprzez udzielanie jednorazowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej, rolniczej, albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
4. Stwarzanie warunków do korzystania z usług i instrumentów rynku pracy,

5. Rozwijanie i promowanie form współpracy pomiędzy pracodawcami, organizacjami pozarządowymi poprzez prezentowanie nowoczesnych technik pracy osób niepełnosprawnych, wymianę doświadczeń, wskazywanie dobrych rozwiązań i praktyk,
6. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej,
7. Rozwijanie usług poradnictwa i doradztwa zawodowego gwarantującego rzetelną i fachową pomoc osobom niepełnosprawnym:
 - organizowanie giełd pracy,
 - współpracę z pracodawcami,
 - udział w Dniach Ubezpieczonego – ZUS,
8. Rozszerzanie możliwości podnoszenia umiejętności zawodowych osób niepełnosprawnych, poprzez :
 - promowanie szkoleń zawodowych adekwatnych do potrzeb pracodawców,
 - organizowanie szkoleń dla osób niepełnosprawnych chcących poszerzyć lub zmienić kwalifikacje,
 - organizowanie zajęć warsztatowych z zakresu poruszania się na rynku pracy, rozwijania indywidualnych umiejętności w zakresie efektywnego poszukiwania pracy, autoprezentacji, itp.,
9. Zapewnianie osobom niepełnosprawnym pełnej informacji o zawodach oraz aktualnej sytuacji i trendach na lokalnym rynku pracy,
10. Zwiększenie usług doradczych nastawionych na zindywidualizowane potrzeby osoby niepełnosprawnej motywujących do poszukiwania pracy.

Przewidywane efekty:

- pozyskanie nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost szans na zatrudnienie i ekonomiczne usamodzielnienie się osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie możliwości zatrudnienia oraz podniesienie wiary we własne możliwości jako pełnowartościowego pracownika na rynku pracy,
- zwiększenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji osób niepełnosprawnych,
- zmniejszenie bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych a tym samym wzrost aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych,

- stworzenie możliwości rozwoju zakładów pracy na lokalnym rynku,
- podniesienie świadomości społecznej w zakresie właściwych postaw w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, w tym zwiększenie pozytywnych postaw pracodawców,
- powrót opiekuna osoby zależnej na otwarty rynek pracy.

Wskaźniki :

- liczba osób niepełnosprawnych bezpośrednio korzystających ze wsparcia,
- liczba zakładów pracy korzystających z pomocy,
- rodzaj i ilość - usług i osób korzystających z instrumentów rynku pracy.

CEL IV

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej

Każde dziecko winno mieć równe szanse edukacyjne i społeczne - jest to główny cel programu. Osobom niepełnosprawnym należy zabezpieczyć możliwość kształcenia w każdym wieku swojego życia. Winno się zapewnić dostępność dzieciom do przedszkoli integracyjnych w miejscu zamieszkania, ogólnodostępnych szkół podstawowych i ponadpodstawowych, studentom możliwość kształcenia na poziomie wyższym. Tylko w nielicznych, uzasadnionych wypadkach osoby niepełnosprawne powinny być kierowane do szkół specjalnych lub korzystać z indywidualnego toku nauczania. Zabezpieczenie kontaktów dzieci niepełnosprawnych ze sprawnymi jest szczególnie ważne i korzystne dla integracji.

Należy dążyć do stworzenia przyjaznego środowiska, w którym dzieci o różnym stopniu sprawności psychofizycznej i intelektualnej mogą uczyć się i rozwijać .

ZADANIA

Dać szansę edukacyjną każdemu dziecku poprzez:

1. Zdiagnozowanie ilości placówek oświatowych pozbawionych barier architektonicznych, ilości dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszczających do

- placówek edukacyjnych, objętych indywidualnym programem nauczania,
2. Zdiagnozowanie placówek oświatowych z barierami architektonicznymi oraz ich systematyczne likwidowanie,
 3. Inicjowanie i tworzenie integracyjnych placówek oświatowych oraz oddziałów integracyjnych,
 4. Doskonalenie kadry pedagogicznej w zakresie pracy z osobami niepełnosprawnymi,
 5. Dostosowywanie form i metod pracy z dzieckiem do jego potrzeb i możliwości, rozwój infrastruktury umożliwiającej integrację społeczną i edukacyjną na wszystkich poziomach,
 6. Doposażenie placówek prowadzących działalność na rzecz osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny w celu usprawnienia psychofizycznego dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
 7. Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Przewidywane efekty:

1. Objęcie opieką większej liczby dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszczającej do przedszkoli i szkół integracyjnych,
2. Zwiększenie szans na ukończenie szkół ponadpodstawowych i zdobycie zawodu przez młodzież niepełnosprawną,
3. Edukacja dostępna dla wszystkich,
4. Pełna akceptacja społeczna dzieci i młodzieży niepełnosprawnej przez otoczenie,
5. Większa świadomość rodziców dzieci i młodzieży niepełnosprawnej i akceptacja stanu jaki jest oraz pomoc dziecku w jego rehabilitacji na wszystkich płaszczyznach,
6. Zapewnienie ciągłości procesu rehabilitacji w placówkach edukacyjnych,
7. Zwiększenie szans młodzieży niepełnosprawnej na rynku pracy.

Wskaźniki

- liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej uczęszczających do placówek edukacyjnych,
- liczba dzieci korzystających z pomocy,
- rodzaje i formy pomocy,
- liczba placówek korzystających ze wsparcia

CEL V

Wspieranie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, zapobieganie społecznemu wykluczeniu

W celu jak najlepszej realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych i osiągnięcia zakładanych rezultatów, należy ściśle współpracować z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych.

Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych są głównym partnerem w działaniach na rzecz diagnozowania występujących potrzeb w środowiskach osób niepełnosprawnych oraz rozwiązywania występujących problemów. Swoje działania opierają na pracy społecznej, angażują się w spontaniczną pomoc osobom niepełnosprawnym.

Dlatego tak ważne i celowe jest wspieranie działalności organizacji pozarządowych przez samorząd miasta Łomży. Przyznanie wsparcia finansowego oznacza, że dany problem nie dotyczy tylko wąskiej grupy osób ale jest problemem postrzeganym przez samorząd jako ważny, nękający naszą społeczność.

ZADANIA

- dostosowanie zasad współpracy z organizacjami pozarządowymi do aktualnych przepisów,
- współpraca organizacji pozarządowych z samorządem w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych,
- wspieranie działań w zakresie dostępu osób niepełnosprawnych do uczestnictwa w kulturze, sporcie, rekreacji i wypoczynku, spotkań integracyjnych,
- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- wspieranie sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych.
- wymiana informacji pomiędzy instytucjami rynku pracy, pomocy społecznej, placówkami edukacyjnymi i organizacjami pożytku publicznego.

Przewidywane efekty:

- integracja wewnętrzna osób niepełnosprawnych zrzeszonych w organizacjach,

- integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym,
- upowszechnienie aktywnego stylu życia i promowanie postawy pokonywania niesprawności wśród osób niepełnosprawnych,
- doskonalenie umiejętności współdziałania w grupie,
- większa samodzielność i aktywność osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie możliwości wszechstronnego rozwoju osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie świadomości społecznej osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw,
- efektywniejsza współpraca samorządu z organizacjami działającymi na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych,
- efektywniejsza współpraca pomiędzy organizacjami,
- uwzględnienie we wszystkich dokumentach strategicznych (planach) działań prowadzących do wyrównywania szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym.

Wskaźniki

- liczba organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia,
- rodzaje i formy pomocy,
- liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.

Przedstawiony **Program** wymaga uruchomienia mechanizmów, które zapewnią osobom niepełnosprawnym samodzielność i bezpieczeństwo materialne oraz przyczynią się do rozwoju ich własnej egzystencji. Ujęto w nim najważniejsze problemy sygnalizowane przez różne instytucje i organizacje pozarządowe oraz same osoby niepełnosprawne.

Wymienione zadania realizowane będą w oparciu o przyznane miastu środki PFRON, środki osób niepełnosprawnych, środki finansowe samorządu, instytucji, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych, a także środki pozyskiwane z Funduszy Unii Europejskiej.

Przedstawiony **Program** jest dokumentem ogólnym, który może być aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb. Realizacja Programu będzie corocznie omawiana poprzez sporządzenie sprawozdania zawierającego ilościowe i jakościowe wskaźniki określające poziom realizacji. Cele i zadania ujęte w Programie wpłyną na realną poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w mieście.